

З Новим роком, товариші!

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ОРГАН ПАРТБЮРО, РЕКТОРАТУ, КОМІТЕТУ ЛКСМУ,
ПРОФКОМУ І МІСЦЕВКОМУ ХАРКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО.

№ 31 (679)

Понеділок, 31 грудня 1951 р.

ц. 20 к.

ЧЕРЕЗ П'ЯТЬ ДНІВ РОЗПОЧИНАЮТЬСЯ ЕКЗАМЕНИ

ВІДПОВІДАЙ СПОКІЙНО, ОБДУМАНО

Кожна картка „щаслива“,

коли ти певний в своїх знаннях.

До вершин комунізму!

Повільно, але неухильно наближаються стрілки годинника до цифри 12. Радіо включене, і ясно чути урочисту Червону площу. Ще трохи і наступить новий рік. І, озирнувшись на рік минулий, ми скажемо:

Ми добре прожили цей рік, багато працювали і вчилися. Ще міцнішою, ще прекраснішою стала наша радянська держава. Вірним шляхом веде нас більшовицька партія до сяючих висот комунізму. З нами геній людства Йосиф Віссаріонович Сталін!

Напружено працював у минулому році весь наш колектив, хто в аудиторії за студентським столом, хто в тиші лабораторій, схилившись над мікроскопом, хто за бухгалтерським балансом. Наші люди робили все, щоб країна наша була ще більш чудовою і щасливою, неприступною для ворогів, гостинною для друзів.

Ми вправі пишатися перемогими людьми наших факультетів—академіком М. П. Барабашовим і членом-кореспондентом Академії наук УРСР, лауреатом Сталінської премії О. В. Погорєловим, докторами наук В. О. Марченком і А. П. Ковалевським, які в цьому році успішно захистили свої дисертації, аспірантами Ю. Кондуфором, О. Терещенком, Р. Бублієм, В. Астаховим, студентами-відмінниками Є. Тітовим, В. Яковенком, Л. Бабенко та багатьма іншими.

Добре прожитий цей рік, але новий повинен бути прожитий ще краще.

Екзаменаційна сесія, якою розпочинається новий рік,—

велике і серйозне випробування для всього нашого колективу. Наш перший обов'язок — провести екзамени організовано, на високому ідейно-політичному рівні, показати глибокі і сталі знання з усіх дисциплін.

Минулий рік ознаменувався дальшим піднесенням ідейного рівня викладання і наукової роботи в університеті. Геніальні праці товариша Сталіна з питань мовознавства, які є блискучим зразком творчого марксизму, запалюватимуть і далі наших вчених на глибоке оволодіння всесильною зброєю марксизму-ленізму, на творчий підхід до розроблення найважливіших проблем науки.

Ім'я Великого Сталіна — в серці кожного з нас. З думками про геніального вождя ми вступаємо в новий рік.

Наш обов'язок — відмінне навчання, глибоке проникнення в наукові знання. Ми оволодіємо знаннями, розвиватимемо нашу науку, будемо множити її досягнення. Цим ми допоможемо будівництву комуністичного суспільства, наблизимо здійснення завітної мрії людства.

Вступаючи в новий рік, наш колектив, разом з усім радянським народом, готовий з ще більшою енергією боротися за здійснення величких сталінських накреслень, з ще більшою рішучістю боротися за мир, проти мерзенних планів паліїв нової війни, ще швидше йти до вершин комунізму.

З Новим роком, з новою славою, дорогі товариші!

З новими успіхами в житті і в труді!

НОВОРІЧНА ЯЛИНКА

Дитяча комісія місцевого ХДУ готує дітям працівників університету веселе новорічне свято.

6 січня в приміщенні спортивного залу влаштована буде новорічна ялинка. Запрошені масовик і баяніст. З концертом виступить ко-

лектив дитячої художньої самодіяльності Будинку вчених. Готуються новорічні подарунки дітям.

Ялинку відвідають понад 300 дітей.

О. ШУТЕНКО,
голова дитячої комісії
Місцевкому.

НА ПОРОЗІ ТИСЯЧА ДЕВ'ЯТСОТ П'ЯТДЕСЯТ ДРУГОГО

Анкета „Сталінських кадрів“

★

В 1951 році я продовжував вивчати питання регулярності опуклих поверхонь. Минулий рік ознаменувався для мене закінченням роботи — «Регулярність опуклих поверхонь, у яких Гаусова кривизна, як функція нормальної поверхні, регулярна».

Професор
О. ПОГОРЄЛОВ,
лауреат Сталінської премії.

★

Минулий рік був для мене надзвичайно напруженим: я працював над дисертаційною працею на тему «В. І. Ленін про стадії розвитку капіталізму в сільському господарстві».

В 1952 році я обов'язково закінчу і подам свою кандидатську дисертацію.

І. ФІЛЬКОВИЧ,
викладач кафедри політичної економії.

★

Протягом ряду років я працюю над теоретичним питанням, що стосується основ проективної геометрії. По темі вже написана стаття. До 150-річчя Харківського університету займаюсь вивченням творчості проф. Андреева, що працював в нашому університеті з 1873 по 1898 рік і був одним з засновників Харківського математичного товариства.

Доцент
Д. ГОРДЕВСЬКИЙ.

★

Зараз я працюю над дослідженням процесів мінералоутворення в будівельних розчинах. Розв'язання цього питання допоможе встановити причини довговічності штукатурки, в'язучих матеріалів будівель. Архітектори і будівельники країни з інтересом чекають на розв'язання цих проблем.

Поруч з цим готуюсь до вивчення складу і умов утворення карбонатних порід району Каховської ГЕС.

Доцент **Я. БІЛИК.**

★

Молоді студенти, які тільки-но прийшли на факультет, ще не знають, яку вузьку спеціальність обрати. Наше завдання — допомогти молодому поповненню біологів.

Щоб не залишати першокурсників осторонь великої наукової роботи, що ведеться на факультеті, в цьому році був організований єдиний гурток загальної біології для всіх першокурсників. В ньому ряд кафедр керує підготовкою студентських доповідей, знайомить з своїми профілями, щоб полегшити молоді вибір майбутньої спеціальності.

Вже є результати цього корисного починання. Пер-

шокурсники Удовик і Роденко зробили цікаву доповідь на тему «Життя і діяльність К. А. Тімірязєва». Над темою «Походження людини» працюють зараз семеро студентів першого курсу. Інша група обрала тему — «Продовження людського життя». Готуються також доповіді про праці професора О. Лепешинської.

Ми вважаємо, що залучення першокурсників до наукової роботи реферативного характеру виправдовує себе, і цей досвід може бути поширений також на інших факультетах.

Доцент **М. ВОЛОВІК.**

★

В березні 1952 р. мають відбутися традиційні Павловські читання, в яких братиме участь вся кафедра фізіології тварин. Готують свої доповіді студенти Геніна, Микитенко, Хаскіна та ін. На відміну від минулого року, коли читання провадилися лише силами нашої кафедри, на цей раз в роботі цієї своєрідної павловської конференції бере участь весь факультет. З доповідями виступлять студен-

ти-зоологи, які розкажуть про те нове, що внесено в науку про тварин вченням великого російського фізіолога.

На читання поставлені також доповіді про значення павловських положень для дальшого розвитку радянського колгоспного та радгоспного тваринництва. Цей цикл готує кафедра дарвінізму.

Доцент **В. МАХИНЬКО.**

★

З початку нового навчального року редколегія факультетської стіннівки «Радянський лінгвіст» (факультет іноземних мов) велику увагу приділила висвітленню підготовки академічних груп до екзаменаційної сесії. За семестр нами випущено шість номерів газети. В новому році ми ставимо завданням добиватися обо-

в'язкового вжиття заходів по наших матеріалах. У січні намічаємо дати матеріали про хід і наслідки сесії, проаналізувати роботу першокурсників, виявити кращий досвід і роз'яснити помилки, що були в підготовці до екзаменів.

Р. САПОЖНИКОВА,
редактор стіннівки «Радянський лінгвіст».

★

В новому році продовжуватиму вести різноманітну наукову роботу. Керую зараз трьома науково-дослідними темами, що присвячені дослідженню впливу маг-

нітного електричного поля на ряд властивостей металів в широкій області температур.

Доцент **Б. ВЕРКІН.**

3 Новим роком!

Далеко простерлася смуга...
Зірками відблискує сніг,
Ми з іменем кращого друга
Зустрінемо всі Новий рік.

До світлих, вже близьких висот
Країна іде певним кроком.
Дванадцять годин...
3 Новим роком,
Великий радянський народ!

Студент
Володимир МОЩЕНКО.

Про дружбу і товаришування

На відкритих зборах партійної організації центрального апарату (секретар парторганізації тов. М. П. Жукова) поставлена була доповідь доцента О. А. Протопопова — «Про дружбу і товаришування».

В нашому суспільстві слова «товариш», «друг» сповнені глибокого змісту. Дружба народів Радянського Союзу — надійна запорука нашої могутності. Доповідач розповів присутнім про яскраві прояви дружби між корифеями науки, великими вождями пролетаріату Марксом і Енгельсом, Леніним і Сталіним.

Глибока, змістовна доповідь викликала широке обговорення присутніх.

Про правдивість і чесність — невід'ємні якості працівника радянської установи — говорив тов. Якубович. Він сказав, що дехто з працівників університету іноді ставить особисті інтереси вище від інтересів громадських.

Своїми спогадами про пам'ятні зустрічі з В. І. Леніним та М. І. Калініним поділилася тов. Шлосберг. Вона підкреслила тепле почуття, яке завжди виявляли В. І. Ленін та М. І. Калінін в бесідах з товаришами.

Тов. Макаренко розповів про хороший приклад товаришування в дружному колективі працівників університетського гаражу.

Цікаві факти з життя університетської друкарні навів т. Цвіркуненко. Він розповів, як літні кваліфіковані робітники допомагають молоді оволодівати своєю професією, як дружна праця зміцнює колектив. Тов. Цвіркуненко підкреслив значення взаємної допомоги в роботі.

Про дружбу, яка зміцнює сім'ю, про дружбу між чоловіком і дружиною, між батьками і дітьми говорила тов. Домбровська.

Відкриті партійні збори, на яких присутні були понад 150 чол., пройшли при великій активності товаришів. Після зборів присутнім був показаний спектакль «І друзі» в постановці драматичного колективу університетської художньої самодіяльності.

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

2 стор.

№ 31

ДОПОМОЖЕМО В ЗДІЙСНЕННІ СТАЛІНСЬКОГО ПЛАНУ ПЕРЕТВОРЕННЯ ПРИРОДИ

На студентській науковій конференції біологів, присвяченій підсумкам літньої комплексної експедиції

☆☆

Восени 1948 року Рада Міністрів СРСР та ЦК ВКП(б) прийняли історичну постанову про грандіозний план перетворення природи степових і лісостепових районів Європейської частини Союзу РСР. Цей величний сталінський план передбачає впровадження травопільних сівозмін, створення системи величезних державних лісових смуг, які захищатимуть колгоспні і радгоспні поля від згубного впливу вітрів-суховіїв, спорудження багатьох тисяч ставків та водоймищ.

Великий вклад у почесну справу перетворення природи вносить найпереводіша в світі мічурінська агробіологічна наука. Разом з багатьма вченими, працівниками сільського господарства нашої країни в здійсненні величезних сталінських накреслень беруть участь і наукові працівники та студенти біологічного факультету нашого університету. Влітку цього року на півдні Української РСР побувала комплексна науково-дослідна експедиція біологів, яка займалась вивченням біологічних умов в районі траси Південно-Українського каналу та Каховського гідровузла.

Підсумкам роботи експедиції була присвячена студентська наукова конференція біологічного факультету.
Нижче друкуємо деякі матеріали конференції.

Деякі особливості фауни комах в районі Каховського гідровузла та Південно-Українського каналу

(З доповіді студентів Молевої та Кудель)

Насадження ползахисних лісових смуг в посушливих степах Півдня України та зрошення колгоспних і радгоспних ланів викличе істотні зміни у фауні комах. Деякі з цих змін виявляються шкідливими для сільського господарства, як, наприклад, проникнення шкідників деревних порід на новосаджені лісові ползахисні смуги. Заселення комахами цих насаджень відбувається порізно в різних степових районах і залежить від порідного складу, конструкції та віку насаджень.

Завдання нашої наукової експедиції полягало у вивченні поширення комах в залежності від факторів середовища в районах, які будуть зрошуватись системою Південно-Українського каналу, а також у вивченні впливу тривалого зрошення на фауну окремих районів.

Дослідження показали, що штучні деревні та чагарникові насадження степової зони є біднішими у відношенні ентомофауни, порівняно з природними лісовими масивами. З штучних насаджень найбагатшу ентомофауну мають ті, які старші віком і розташовані поблизу джерел заселення. Основ-

ним джерелом заселення штучних насаджень є, перш за все, природні гаї з деревною та чагарниковою рослинністю, піщані тераси, плавні Дніпра та ін. Відзначено масове розповсюдження непарного шовкопряда на дубі, тополі, вербі та інших деревних породах. Виявлено велику кількість мармурового хруща.

В результаті досліджень ми виявили відміни в складі ентомофауни на зрошуваних та незрошуваних ділянках. Значно зменшилась кількість сухолюбних та збільшилась кількість вололюбних видів. Серед останніх є немало шкідників сільського господарства. Значно збільшилась кількість шкідників, які живуть при середній температурі, зокрема, деякі види тлі, хлібна черепашка, маврський клоп та інші. Виявлено також багато сонечок та інших корисних комах. Це пояснюється наявністю великої кількості тлі, яка зосередилась на зрошуваних ділянках.

Всі наші дослідження свідчать про необхідність розроблення нових, більш ефективних методів боротьби з шкідниками.

Ручний метод боротьби з ховраками в районі чорних земель та Південно-Українського каналу

(З доповіді студента Епштейна)

В зв'язку з недосконалістю способу газациї нір, який застосовується досі, стало завдання розробки більш ефективного методу боротьби з ховраками. Одним з таких є ручний метод боротьби з допомогою отруєних приманок.

Весною 1951 року цей спосіб було ґрунтовно досліджено і вивчено. Встановлені дози отруйного препарату в приманці, норми виготовлення та використання приманки, вивчено ефективність суцільного та гніз-

дового способів розсівання приманки. Внаслідок досліджень встановлено, що найефективнішим періодом застосування приманки є період розселення молодняка.

Метод отруєних приманок має ряд переваг. Зокрема, при його застосуванні гинуть не тільки ховраки, а й інші види шкідників-гризунів. В зоні Південно-Українського каналу цей метод був вперше впроваджений нашою науково-дослідною експедицією.

Авіаційний метод боротьби з ховраками в районі чорних земель та Південно-Українського каналу

(З доповіді студента В. Михайлова)

Боротьба з ховраками — шкідниками лісового та сільського господарства, як правило, провадиться трудомістким методом газациї нір. Цей метод несприятливий в умовах малонаселених безводних районів південного сходу європейської частини СРСР. Він вимагає великої кількості робочої сили. Необхідний такий спосіб, який дозволить би знищувати ховраків на величезних площах. Це — авіаційний спосіб.

В 1951 році були проведені виробничі дослідні на площі 12591 гектар, які дозволили ґрунтовно вивчити всі особливості авіаприманкового методу. В результаті численних досліджень виявилось, що найбільш ефективною є приманка із вівса

з домішкою фосфіді цинка і рослинної олії. Поїдання приманки досить велике і залежить від сезону, від статі та фізіологічного стану ховрахів.

В результаті дослідів встановлено, що денна продуктивність літака в сприятливих умовах складає в середньому 700—800 гектарів. Застосування авіаметода знижує вартість винищувальних робіт.

Авіаметод, завдяки його високій продуктивності та ефективності, допоможе провести суцільне очищення районів, які в найближчі роки, згідно з сталінським планом перетворення природи, стануть важливішими тваринницькими та бавовницькими районами нашої неосяжної країни.

Вивчення штучних та природних лісових насаджень в районі Південно-Українського каналу

(З доповіді студентів Шмирьової, Корнієнко, Матякіної, Олофінської)

Ми, як ботаніки, одержали завдання вивчити типи рослинності в районі Південно-Українського каналу та Каховського гідровузла.

В межах Запорізької та Херсонської областей ми виявили різноманітні типи лісових насаджень як за конструкцією, так і за віком. Найстаріші насадження досягають тут 40-річного віку. Дослідження штучних лісових насаджень показали, що найдосконалішими з них є тіньові дубові з чагарниковим підліском. Травостій добре розвивається в молодих насадженнях, в старих він майже відсутній.

Під час експедиції ми вивчали рослинність пісків. Величезні площі пісків зовсім не освоєні. Їх трав'яний покрив дуже рідкий. Більшість рослин характеризується довгою кореневою системою, яка має здатність розвивати багато додаткових коренів при засипанні піском.

Зараз, у зв'язку зі здійсненням сталінського плану перетворення природи, в багатьох районах провадяться штучні насадження з тим, щоб перешкодити поширенню пісків.

Птахи ползахисних смуг та міжсмугових полів в районі Південно-Українського каналу

(З доповіді студентів Букаченко, Наглова, Шевченка)

Завданням нашої роботи було вивчення особливостей заселення птахами ползахисних смуг та інших штучних насаджень, а також міжсмугових полів степового Лівобережжя України. Ми дослідили ползахисні лісові смуги, міжсмугові поля та плавні Дніпра в Запорізькій та Херсонській областях.

Орнітофауна досліджених насаджень характеризується надзвичайною збідненістю як в якісному, так і в кількісному відношенні. Вплив плавень на формування орнітофауни ползахисних смуг непомітний. На розповсюдження степових

жаворонків, які зустрічаються всюди на полях, існуючі смуги не вплинули, бо смуги розташовані одна від одної на значній відстані. Значно зростає кількість сірої куріпки. Типові мешканці ползахисних смуг — чорнолобий сорокопуд і сорока живляться здебільшого на міжсмугових полях, знищуючи шкідливих комах.

Дані наших досліджень, а також наслідки дослідів ентомологів вказують на необхідність інтенсивної боротьби за залучення птахів на ползахисні смуги. Адже птахи знищують величезну кількість комах — шкідників сільського господарства.

Матеріали конференції організовані студентом «Сталінських кадрів» М. ВІНЕЦЬКОЮ.

Відмінно скласти екзамени— твій патріотичний обов'язок

Улюблений предмет наших студентів

Заліки з основ марксизму-ленінізму показали, що наші студенти усвідомлюють величезне значення оволодіння геніальним вченням класиків марксизму-ленінізму. Заліки показали сумлінне ставлення студентів до вивчення свого улюбленого предмету.

Так, на першому курсі фізико-математичного факультету, хороше, ґрунтовне знан-

ня матеріалу показали студенти Вербицький, Вовна, Друшляк. Серед першокурсників хімічного факультету особливо відзначились Прохорова і Тиц. На першому курсі економічного факультету кращі відповіді на заліках дали студенти Шекшуев і Корнет.

І. ЛЕЩІНСЬКИЙ,
ст. викладач кафедри
марксизму-ленінізму.

ЩАСТЯ

Школу Тамара Корсунь закінчила з золотою медаллю. Коли їй вручали атестат зрілості, вона сказала: — Поїду вчитися на філологічний факультет. Стану вчителькою.

Минуло чотири місяці. Тепер вона зустрічає перший студентський Новий рік.

Кружляє за вікнами ласкавий тихий сніг. Давно вже поспули в гуртожитку на

Шатилівці. Але досі ще в кімнаті Тамари горить електричне світло. Дівчина схилилася над конспектами, уважно робить виписки. А потім пише листа додому. І в тому листі розповідь про перші успіхи в навчанні, про подруг, про щастя жити і працювати в наш чудовий час.

Л. ВОЛОДІН.

Дипломник В. Єськов

Закінчується 1951 рік. В житті студентів-випускників починається остання зимова сесія в університеті. Одночасно студенти працюють над дипломними роботами.

Багато корисного приніс минулий рік студенту V курсу відділення журналістики Валентину Єськову. Протягом п'яти років Єськов є почесним відмінником факультету. Успішне академічне навчання Валентин уміло поєднував з відповідальним дорученням голови профбюро факультету.

В ці дні Єськов продовжує працювати над дипломною роботою на тему: «В. Г. Белінський-памфлетист в боротьбі з слов'янофілами», яку він майже закінчує.

— За рік я ґрунтовно ознайомився з творами Белінського, Писарева, Салтикова-Щедріна, — розповідає Єськов. — Це допомогло мені в роботі над дипломом.

В. ОЛІЙНИКОВА.

Допомагають школі

Під час літньої практики комсомольський актив IV курсу геологічного факультету — Г. Вороний, К. Худенко, Г. Андрющенко, М. Бланк, С. Іванченко, Н. Чистякова, К. Ясенева та інші. — зібрав колекції гірських порід і мінералів для середніх шкіл Савинського, Ізюмського і Петрівського районів Харківської області. Всього школи одержали сім колекцій. З піонерською дружиною Заярської школи с. Савинців була проведена велика екскурсія долиною річки Північний Донець.

Повернувшись до Харкова, студенти відправили в адресу піонерської дружини лист з порадами і побажаннями відносно дальшого розширення роботи по вивчен-

ню рідного краю.

Недавно доцент В. Макридин одержав відповідь піонерів.

«Ми організували шкільну виставку з експонатами робіт наших гуртків, — пишуть юні друзі, — екскурсоводами були найбільш активні учасники гуртків. Деякі піонерські загони провели екскурсію до ставка, що будується, всією дружиною ми побували в МТС, організовано відвідали сільськогосподарську виставку, де познайомилися з досягненнями району. Ми хочемо так спланувати роботу в гуртках, щоб, поруч з розширенням знань програмного матеріалу, вивчати рідний край. Як це краще зробити?»

На факультеті готують тепер відповідь піонерам.

НАУКА І ПРАКТИКА

Ось вже кілька років кандидат хімічних наук доцент Л. С. Палатнік працює над дослідженнями фізико-хімічних перетворень в металах в процесі їх електроіскрової обробки. Цей метод обробки металів, пріоритет якого належить радянській науці, має цілий ряд переваг над звичайним методом обробки твердими стопами металів. Він цілком виправдав себе в заводських умовах металообробного виробництва.

Три роки доцент Л. С. Палатнік тримає міцний зв'язок з найбільшими заводами індустріального Харкова — ХТЗ, транспортного машинобудування і інші. На цих підприємствах ученим проведено велику науководослідну роботу в галузі розробки електроіскрового методу обробки металів.

На тракторному заводі вчений спільно з інженерами розробив режими обробки сталей інструментів за новим методом, брав безпо-

середню участь у його впровадженні. Інструменти, оброблені електроіскровим методом, відзначаються великою міцністю. Строк їх служби в 2—3 рази довший, ніж при звичайному способі термічної обробки.

Багато наукових досліджень в галузі фізико-хімічних перетворень в металах в процесі їх обробки доцент тов. Палатнік провів на заводі транспортного машинобудування. Тут він надав допомогу інженерно-технічним працівникам підприємства в розробці способу подвійного зміцнення деталей верстатів, штампів, внаслідок чого завод заощадив сотні тисяч карбованців.

Творча співдружність вченого і працівників виробництва у великій мірі сприяє втіленню в життя найновіших досягнень передової вітчизняної науки, успішному виконанню колективами підприємств виробничих завдань.

В. ГАЛІН.

Леонід ТЕНДЮК,
студент I курсу філологічного факультету.

НОВИЙ ДЕНЬ

Б'ють куранти, у серцях мільйонів
Радість тими ударами дзвенить.
І міста застигли невгомноні,
І застигла вся земля на мить.

О, мій краю, як веселка квітни,
В шумі нив і в гуркоті машин!..
Нас, сім'ю народів монолітну,
Вождь веде до сяючих вершин.

З кожним днем міцніють наші сили,
З кожним днем Герої в нас ростуть.
Ми безводні землі оросили,
Суховіям зупинили путь.

Там, де і цеглини на цеглині
Від боїв не осталося, — знов
Піднялись для радості людий
Величні ряди новобудов.

В нас усі до школи ходять діти,
Славиться натхненний труд людей.
Із Москви кремлівські зорі світять
Світлом славних сталінських ідей.

Слався, земле, у труді людини.
Слався, наша Партіє, і Ти,
Сталін рідний, що ведеш країну
Впевнено, невтомно до мети.

КІНО

Фільм про великого Кобзаря

Фільм «Тарас Шевченко» — це знаменна подія в культурному житті не тільки України, а й всієї нашої Батьківщини; це ще один доказ повсякденного піклування партії про розвиток нашого мистецтва, доказ вірності сталінської національної політики.

Геній великого поета, художника, революційного борця черпав свої сили в масах народу, у віковій нерозривній дружбі російського і українського народів, в надрах прогресивної російської літератури.

Фільм «Тарас Шевченко» — це хвилююча розповідь про братерство російського і

українського народів, які страждали разом, перемагали разом і торжествують разом.

Кінофільм «Тарас Шевченко» вводить глядачів в епоху формування Шевченка як поета, мислителя-революціонера, в атмосферу чорної епохи царя Миколи I, якого народ справедливо назвав Миколою Палкіним.

Страшна звістка надходить до Петербурга: на дуелі вбито Михайла Лермонтова.

— Рилєєв... Пушкін... Полежаєв... Лермонтов... Хто далі? — говорить майбутній петрашевець, один з російських друзів Шевченка Момбеллі; голос його ледве-ледве дрижить, і на очі йому набігають сльози.

І ніби у відповідь на це запитання, ми потрапляємо в художню майстерню Шевченка. Зла буря, що бушує на Неві, навіває на нього спогади про рідний, далекий

Дніпро. Мольберт відкладено в сторону — і на папері з'являються відомі рядки: «Реве та стогне Дніпр широкий...»

Так ми вперше знайомимося з Шевченком у зворушливому і теплому виконанні артиста Сергія Бондарчука.

Тарас Шевченко на екрані до глибини своєї душі народний; народний від перших і до останніх петербурзьких сцен, коли він зустрічається з студентською молоддю і великими революціонерами-демократами.

Петербург вирішив долю майбутнього поета. З Петербургом пов'язана значна частина життя і творчої діяльності Шевченка. Тут був центр передової російської культури; саме тут видатні діячі російської літератури і мистецтва добилися звільнення Шевченка від кріпацтва. В Петербурзі він здобув освіту, закінчивши Академію мистецтв; тут же він створив і випустив у світ свого безсмертного «Кобзаря». У Петербурзі в дружбі з однодумцями поета —

М. Чернишевським, М. Добролюбовим, М. Некрасовим, В. Курочкіним — формувався революційний світогляд Тараса Шевченка.

Кадр за кадром ми бачимо, як росте і загартовується могутній голос поета; його ім'я вже відоме і в убогій селянській хаті, і в студентській аудиторії. Поета люблять, за нього вболівають, на нього чекають.

Але Шевченка чекають не тільки трудящі; на нього «чекають» і українські буржуазні націоналісти в особі Пантелеймона Куліша; він і його однодумці хотіли б «приручити» поета, зробити з нього співця українського панства. Дружина магната Барабаша, пані Леся, каже: «Він повинен бути з нами, українським панством».

І ось — перша зустріч Шевченка з Барабашами.

Поет рішуче руйнує створену панамі легенду про ніби-то золотий вік України, про дружбу і мирне співжиття поміщиків і покріпаченого селянства:

ШЕВЧЕНКО: ...Ні, пано-

ве, золотого віку на Україні ще не було.

ПАНІ ЛЕСЯ: Був!

ШЕВЧЕНКО: Буде!

Ось вона, віра в світле майбутнє безсмертного Кобзаря! Геній його бачив цей золотий вік своєї країни в затрашньому дні.

З біографії поета нам відомо, що під час свого перебування на Україні Шевченко нічого доброго не знайшов для себе серед українського панства, яке залишалося для нього кріпосницьким і рабовласницьким; «освіченість» і «гуманізм» цього панства він випробував з дитинства.

...Далеко вже дитячі роки поета. Але хіба що-небудь змінилося за цей довгий час в панських хоромках? Ні, нічого. Нічого не сталося і під рідною стріхою в хаті сестри Тараса Ярини (артистка Н. Ужвій). Поміщик збирається обміняти сестру поета на породисте англійське щення...

(Закінчення на 4-й стор.)

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

№ 31

стор. 3

Філологи обговорюють роман Галини Ніколаєвої „Жатва“

Хвилююча розповідь про трудівників колгоспного села

(З виступу Миколи Приходька)

Сміливому, рішучому, надовго відірваному війною від мирної праці комуністу Василю Бортнікову партія доручає відповідальне завдання — вивести в число передових найвідсталіший в районі колгосп. Три комуністи — Бортніков, Буянов і Стрельцова стали тим цементуючим ядром, навколо якого згуртувались колгоспники - активісти Любова, Альоша, Авдотья та інші. Коло активістів дедалі розширюється. Партійна організація колгоспу виховує в людях високу комуністичну свідомість, відданість справі піднесення соціалістичного сільського господарства, мобілізує маси на нові трудові перемоги. Автор яскраво показує зростання артілі, яка стає передовою в районі.

В романі зображена галерея образів радянських людей — славних трудівників-патріотів. Образ Авдотьи — чи не найбільш вдалий. Розумна, вдумлива, вона хоче знати про всі події в районі, у всій країні. Її в свій час не зміг зрозуміти Василь Бортніков. Це й призвело до розладу їх родинних відносин. Пізніше Бортніков усвідомлює свою помилку. Він змінює своє ставлення до неї, дивиться на неї не лише як на дружину, а й як на активного будівника комунізму.

Образно, високохудожньо автор підводить підсумок політичного зростання колгоспників.

Однак, книга не позбавлена і недоліків. Автор обійшов мовчанкою багатогранну діяльність радянських установ, наприклад, сільської Ради, не показав їх ролі в колгоспному будівництві. В романі зовсім невинуватна смерть Альоші.

Питання партійного керівництва

(З виступу Ніни Меламед)

Галина Ніколаєва вміло підійшла до проблеми партійного керівництва. Образи партійних керівників виступають перед нами в повсякденній героїчній праці. Це прості люди, які трудяться, люблять, дружать, зростають, іноді помиляються і виправляють свої помилки.

Одним з таких керівників є секретар райкому партії Андрій Петрович Стрельцов. Чуйність, більшовицька принциповість, висока свідомість, вміння по-партійному підійти до оцінки вчинків товаришів — ось що характеризує Стрельцова. Не наказу, а переконанням віддає він перевагу у відносинах з людьми, бо тільки свідомою праця може бути плодотворною. «Перекопати людей, запалити їх, добитись того, щоб вони самі повернулись до тебе лицем і пішли за тобою», — ось правило секретаря райкому.

Під керівництвом і при дружній підтримці Андрія Стрельцова зростають нові партійні керівники — Валентина, Василь Бортніков, Буянов.

Образи партійних працівників зображені в романі не відокремлено, а в тісному зв'язку з колективом.

Проблема особистого і громадського в романі

(З виступу Галини Маршевої)

В романі автор ставить і розв'язує ряд проблем. Серед них однією з важливіших є проблема особистого і громадського. Вона по-новому розв'язується в нашому соціалістичному суспільстві, де особисте і громадське знаходяться в нерозривному зв'язку.

Без плідного громадського життя не може бути особистого щастя. Про це яскраво свідчить життя Авдотьи. Авдотья — незвичайна натура, жінка великого духовного багатства. Вона являє собою тип прекрасної російської жінки. Не одразу стала вона людиною, про яку з великою повагою говорить секретар райкому. Спочатку Авдотья була щасливою, але згодом відчула, що вони з Василем Бортніковим «неладно живуть». Найближча їй людина стає чужою. «У нас немає з тобою спільної розмови», — сказав дружині якийсь Василь Бортніков. Вона розуміє чоловіка: «По-різному ми з Васею живемо. У нього — колгосп, сільрада, партія, а в мене весь світ до порога». Коли у Бортнікова виникла неприємність по роботі, він радиться з Настею, а не з дружиною.

Авдотья твердо вирішила повернутися до колгоспу. Автор переконливо змальовує її зростання. Вона стає активною учасницею колгоспного будівництва, порадником Бортнікова в його роботі.

ної Азії, забороняючи йому назавжди писати й малювати.

...Пустельні пейзажі, тужливі мелодії. Мертву тишу порушують однотонні, настирливі слова: «Тягни носок, тягни носок!»

Солдатська муштра!

Ніколи, здається, не вирватися з цього пекла ув'язненому поетові.

Царські сатрапи хотіли, щоб сама згадка про поета зникла в пам'яті народній...

Але — ні! Там, на Україні, зібралася навколо бандуриста юрба селян.

«Думи мої, думи мої...» — повільно проказує співець, і в тихій мелодії бринять струни...

Не задушити пісню поета, вона живе в народі!

В далекій азійській пустелі знаходить Шевченко друзів — поляка Сераковського (артист І. Переверзев) і коменданта Ускова (артист Д. Милотенко).

Дуже сильна і виразна сцена на подвір'ї укріплення, коли солдат Скобелев, який має пройти крізь стрій під шпигрунами, просить капітана Косарева вивести із строю Шевченка: він бо-

ється, як би Шевченко під час цього катування чогонебудь не зробив.

І капітан Косарев наказує Шевченку залишити стрій... З посірілим обличчям йде поет. Тяжкий біль і пекуча ненависть стискають йому серце.

Українські буржуазні націоналісти залишилися вірними собі: після смерті поета вони своїми поганями, наклепницькими «спогадами» намагалися забруднити його світле ім'я, перекутити і обрехати його твори. Але це їм не вдалося: Шевченко залишився з народом.

Схвилювано відповідає поет на вітання петербурзької молоді: «Я знайшов великих друзів, які допомогли мені укріпити віру в силу народну. Навіть в найтяжчі дні мого життя, на заслання, я бачив вас, друзі мої!.. «Вашого доброго діла не забуде ніколи Україна».

І ніби у відповідь, звучать зворушливі слова Чернишевського:

— І ніколи не забудуть руські люди вірного друга в нашій великій боротьбі за спільне щастя.

В. ЛІТВИНОВ.

ПОЕТИ КИТАЮ, КОРЕЇ, В'ЄТНАМУ — В БОРІТБІ ЗА МИР

Сотні мільйонів людей доброї волі на всій земній кулі всіма силами борються за міцний, тривалий мир між народами. Гідний вклад у велику справу миру вносять поети, письменники демократичного табору.

З особливою силою звучить сьогодні голос поетів волелюбних азійських країн:

Знає мир,
кто шел в огонь за волю,
тот не шагнул в историю
назад! —

вигукую корейський поет Ті Гі Чон.

Ті Гі Чон з самого початку війни знаходився на фронті, запалюючи бійців своєю творчістю на бойові подвиги. Він писав про себе:

Я стих наготове, как штык
держу,
Готовый к схватке с врагом.

Славний поет-патріот борючись і загинув як солдат. Пулеметної чередою строчки, Тверды и справедливы до конца, Гасили вражьи огневые точки И пробивали черные сердца,

писав про нього відомий корейський поет Тю Сан Ван. І бійці Народно-визвольної армії устами Тю Сана Вана проголошують безсмертя поета, який крокував в одній шерензі з воїнами:

Друг,
ты жив,
ты с нами,
ты в строю.

У поетів Китаю, Корей, В'єтнаму, які йдуть в одному строю з своїм народом, тема боротьби за мир є головною темою їх творчості. І чим глибше і ширше вона розкривається у поета, тим більше його цінує і любить народ.

Тема боротьби за мир розробляється поетами по різних ідейно-тематичних лініях, які тісно переплітаються і пов'язуються в єдине ціле. Поетів волелюбних народів запалюють слова великого прапороносця миру Й. В. Сталіна: «Мир буде збережений і зміцнений, якщо народи візьмуть справу збереження миру в свої руки і будуть відстоювати його до кінця».

Китайський поет Ан Цін, розбиваючи брехливі, цинічні вигадки американського імперіалізму про те, ніби війна ведеться ним виключно в цілях оборони від «комуністичної агресії», викриває справжні причини й цілі нової світової війни, яку зазівають мерзенні палії з Уолл-Стріту:

Вам требуют новые рабы
и новые колонии нужны вам
для бешеной наживы

Уолл-Стрита,
для вашей прихоти и вашей
власти.

Показуючи всьому світові картини нещадної експлуатації колонізаторами поневоленого народу, поети тим самим стверджують, що народи, які вже скинули з себе кайдани рабства, ніколи і нікому не дозволять знов

одягти їх на себе, не дозвлять темній ночі знову насунутись на Азію.

Волелюбні народи впевнено будують соціалізм. Тема вільної праці в творчості поетів органічно пов'язана з темою боротьби за мир.

Молодий поет Ша Оу у вірші «Приборкати палів війни» показує, з яким ентузіазмом трудяться громадяни народно-демократичного Китаю, їх однакості волю до миру. Трудящі добре усвідомлюють, що заперукою миру є наполеглива праця, яка зміцнює могутність рідної країни. Устами своїх поетів народ славить комуністичну партію, центральний народний уряд на чолі з Мао Цзе Дуном:

Нам открыли коммунисты
путь побед,
а без коммунистов и Китая нет.

Животворний оптимізм, непорушну віру в перемогу над темними силами реакції волелюбні народи черпають в дружбі з могутнім Радянським Союзом. Поети говорять про радянську державу, як про свого старшого брата, який завжди і в усьому готовий допомогти, передати свій багатий досвід у справі соціалістичного будівництва.

Поет Тю Сан Ван з гордістю говорить:

Мир увидел —
В Корее героев не счесть.
В Корее у нас Матросовы есть,
В Корее у нас краснодонцы
есть
И Зоя несет партизанскую
месть.

В бою етальградцем зваться —
для нас это высшая честь!

Через всю поезію боротьби за мир червоною ниткою проходить тема безмежної любові, вдячності і відданості великому прапороносцю миру Й. В. Сталіну. Го Можо називає Сталіна «визволителем людства», говорить про велич сталінського генія, якого «ні час, ні простір не в силах охопити». Емі-Сяо від імені китайських трудящих висловлює гарячу подяку Сталіну — кращому другові китайського народу:

Тридцать лет нас вдохновляешь,
помогал нам в борьбе,

И свободой, и счастьем
мы обязаны тебе!

Як символ вічної дружби китайського і радянського народів, китайська поезія оспіває міцну братерську дружбу великих вождів — Сталіна і Мао Цзе Дуна.

Поезія боротьби за мир з усією глибиною розкриває джерела непереможності народного руху за мир в цих країнах, однакості прагнення побудувати нове життя на соціалістичній основі, повне довіря до свого народного уряду і комуністичної партії, безмежну любов і відданість великому злочому комунізму товаришеві Сталіну.

Л. ГЕРСОНЬСКА,

В. о. редактора В. БУДНІКОВ.

Фільм про великого Кобзаря (ЗАКІНЧЕННЯ)

Шевченко повертається з України сповнений гніву до панів і болю до селян. Він розповідає про пережите ним своїм друзям — актору Щепкіну і петрашевцям Момбелі і Спешневу.

Просто, гнівно, у вічі ситому панству читає поет палаючі рядки з своєї поеми «Сон». Зал порожній. Господар, розлютований поведінкою Шевченка, кричить: «Геть звідси!»

Але голосу поета не можна задушити! Він вже серед кріпаків, які, щільно зімкнувшись навколо, жадібно слухають вогненні слова, що кличуть до помсти і до боротьби.

Під безпосереднім впливом російських революційних діячів Шевченко приймає діяльну участь в створенні тайної політичної організації, і тут, після зради провокатора, царизм наносить поету страшний удар.

З ненавистю Микола І шле Шевченка в один з солдатських гарнізонів Серед-